

45. Huomio hiirien ja rottien torjuntaan!

Jyrsijät saastuttavat elintarvikkeita ja levittävät monia taudinaiheuttajia. Ne tekevät vahinkoa rakenteille ja aiheuttavat oikosulkuja, jopa tulipaloja ja vesivahinkoja jyrsiessään sähkö- ja vesijohtoja.

Elintarvikelainsäädäntö edellyttää alkutuotannon toimijalta haittaeläinten tehokasta torjuntaa, mutta vakiintunut tapa pitää jyrsijämyrkyä jatkuvasti syöttölaatikossa on väärä ja kiellettyä.

Ennakointi ennen kaikkea

Helppoimmalla pääsee ja paras lopputulos saavutetaan, kun jyrsijäntorjunta perustuu ennaltaehkäisyyn. Etenkin näin syksyisin hiiret ja rotat hakeutuvat lämpimiin sisätiloihin. Ovet tiivistetään ja rakennuksen kolot paikataan. Ilmastointiaukot suljetaan riittävän tiheäsilmäisellä verkolla. Hiiri pääsee tunkeutumaan lyijykynänpaksuisesta aukosta ja on taitava kiipeilijä, joten myös rakennuksen yläosassa olevat aukot on syytä peittää. Ulko-ovet pidetään suljettuina aina, ellei niiden lastaustoiminnan tai muun vastaavan vuoksi ole tarpeen olla auki.

Ulkoseinustoilta poistetaan jyrsijöille suojaa ja kiipeilytukea tarjoava kasvusto. Nurmikko pidetään lyhyenä ja kivijalan reunusta kannattaa sorata 30 cm leveydeltä. Tilat pidetään puhtaina ja poistetaan tarpeeton roju, joka vaikeuttaa siivoamista ja tarjoaa jyrsijöille piilopaikkoja. Jätteet säilytetään tiiviissä kannellisissa astioissa ja jäteastioiden ympärykset pidetään siisteinä.

Tehokasta tarkkailua

Jyrsijöiden esiintymistä seurataan säännöllisesti myrkyttömien syöttiasemien avulla, jotta jyrsijöiden määristä ja kulkureiteistä saadaan tietoa. Syötiksi sopii esimerkiksi ruisleipä. Syöttiasemat tarkastetaan viikoittain syys-marraskuun välisenä aikana ja muuna aikana vähintään joka toinen viikko. Myös jyrsijöiden jälkeensä jättämät ulostepapanat kertovat niiden liikkeistä. Rotalla ne ovat reilun sentin mittaisia, hiirellä puolta pienempiä.

Tarkkailun tulokset tulee kirjata muistiin, osana alkutuottajalta vaadittavaa omavalvontakuvausta. Tarkoitukseen sopii ”6.2 Jyrsijätorjunnan seurantataulukko”. Jos syöttiasemia tai loukkuja on useampi, tulee niiden paikat merkitä pohjapiirustukseen.

Myrkytöntä torjuntaa

Havaintojen perusteella valitaan tarkoituksen mukaiset torjuntakeinot. Hiirien ja myyrien torjuntaan käyvät hyvin kertapyydyttävät mekaaniset loukut. Hiirellä on loukkupyyntiin soveltuvia heikkouksia: se on utelias ja työntää kuononsa uusiin paikkoihin - myös hiirenloukkuihin. Kerrasta se ei hevin opi: jos se joskus on onnistunut selviämään loukusta, menee se uudelleen samaan ansaan.

Loukkuja kannatta sijoittaa tarpeeksi tiheästi, koska hiiret liikkuvat pienellä alueella. Jos hiiriongelma on havaittu, loukut on tarkastettava vähintään kerran päivässä.

Tarjolla on myös jatkuvatoimisia sähköisiä ansoja (esim. WiseBox, Victor Multi-Kill), jotka keräävät kuolleet hiiret ja rotat säiliöön ja ovat automaattisesti valmiita ottamaan uusia uhreja vastaan.

Rotan pyydystäminen loukuilla voi olla haastavampaa, koska rotta on epäluuloinen ja suhtautuu loukkuihin aluksi varauksella. Syöttiasemat ja loukut kannattaa pitää samoilla paikoilla, jotta rotta tottuisi niihin.

Jyrsijämyrkyä vain tilapäisesti

Jos myrkytön torjunta ei riitä, käytetään jyrsijämyrkyä lukittavassa syöttilaatikossa. Rottien ja hiiren torjuntaan saa käyttää vain Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) hyväksymiä jyrsijämyrkyjä. Osa myrkyistä on sallittu vain sisäkäyttöön.

Jyrsijämyrkyä tulee käyttää käyttöohjeiden mukaisesti. Syötin kulutusta seurataan viikoittain ja huolehditaan, että myrky ei lopu syöttilaatikosta. Jyrsijät pitäisi saada hävitetyksi 35 vuorokauden torjuntajakson aikana, minkä jälkeen myrkkysyötin kerätään pois. Jos jyrsijöitä havaitaan edelleen, pitää selvittää miksi torjunta ei ole onnistunut ja tarvittaessa pyytää paikalle tuholaiсторjunnan ammattilainen.

Resistentit hiiret ja myrkytetyt petoeläimet

Jyrsijämyrkyjen jatkuva käyttö on kielletty, koska se edistää vastustuskyvyn lisääntymistä jyrsijöissä ja lisää muiden eläinten altistumista niille. Hiiri tai rotta voi elää ja liikkua pihapiirissä viikonkin syötyään tappavan myrkkyyannoksen. Jyrsijäntorjunnan paras ammattilainen – kissa – (jota laatujärjestelmät eivät kuitenkaan salli pakkaamo- ja varastotiloihin työskentelemään), samoin kuin luonnon muut petoeläimet ovat vaarassa myrkyttyä saalistaessaan hiiriä.